

دخلوخزج

شنبه ۳۰آذر ۱۳۹۸ - شماره ۴۵

خراسان شماره ۲۰۲۷۲

پرونده روز

با خودروی توقیفی که خریده ام، چه کنم؟

سلام. من سه هفته پیش از فردی که خودرواش در توقیف پلیس به دلیل بالا بودن جریمه هایش بود خریداری کردم. چون خودروی او در پارکینگ بود و به اصطلاح توقیفی بود نمی‌توانستیم که خرید خودمان را ثبت و رسمی کنیم. رسمی شدن خرید خودرو را به زمانی که از پارکینگ درآمد محول کردیم. من به عنوان اولین پیش قسط مبلغ جریمه را که چیزی حدود سه میلیون تومان بود پرداخت کردم تا خودرو از حالت

توقیفی خارج شود. حالا فروشنده پشیمان شده است و می گوید مشتری بهتری دارد و به محض فروش خودرواش پول من را هم پس می دهد، آیا من می توانم از ایشان شکایت کنم؟ پاسخ چنان چه قرارداد شما با فروشنده در یک مشاور خودرو بسته شده است و قرارداد شما دارای دو شاهد معتبر باشد، هر چند به دلیل توقیف شدن خودرو در برگه های مخصوص و هولوگرام دار نوشته باشید، می توانید با نشان دادن ادله و اسناد

خود که حتی می تواند چک ها یا رسیدهای وصول چک باشد در دادگاه اقامه شکایت کنید. اما اگر تمام قول و قرارهای تان روی هیچ سندی تنظیم نشده است، متأسفانه می توان گفت که گول خورده اید و هیچ ادله محکمه پسند برای گرفتن حق تان ندارید.

سجاد حاجبی خانیک

کارشناس ارشد حقوق ثبت اسناد و املاک

روایتی از تاخیر ۱۳ ساله دولت در اصلاح قانون بانکداری و مروری بر طرح اخیر مجلس در این باره

کج راهه نظام بانکی در دوربرگردان مجلس

محمد حتگو نویسنده

بیراه نیست بگوئیم نظام بانکداری در کشور ما نه چندان، تناسبی با آن چه از یک نظام بانکی اسلامی انتظار می رود دارد، و نه شبیه نهادهای متناظر خود در کشورهایی با ایدئولوژی اقتصادی لیبرالیستی است. شاهد مثال آن هم توزیع سود در نظام بانکی به سپرده گذاران است؛ در حالی که برخی بانک ها علناً در صورت های مالی خود، زبان شناسایی می کنند. جالب این جاست که این سودهای پرداختی نیز در برخی موارد با عناوین مختلف رنگ و لعاب اسلامی به خود می گیرد. از سوی دیگر سود تسهیلات به گونه ای تنظیم یا محاسبه می شود که شاید کمتر فعالیت اقتصادی سالم و مولد را بتوان با این میزان از سودآوری در کشور شناسایی کرد!! در این شرایط آن هایی که دقیق تر به مسائل نگاه

می کنند، به دلیل ترس عقلایی نسبت به آن چه پرهیز از ربا به عنوان «جنگ با خدا» مطرح شده است، سعی می کنند تا حد امکان از ربا به عنوان «تسهیلات خود را تامین کنند. در این حال و در شرایطی که اصلاح نظام بانکی سال هاست از سوی دولت و مجلس روی زمین مانده، طرح مجلس در این زمینه با عنوان «طرح بانکداری جمهوری اسلامی ایران» آماده شده و با تصویب نمایندگان، در اولویت بررسی در کمیسیون اقتصادی قرار گرفته است. می توان گفت در صورت تصویب این طرح در مهلت شش ماه باقی مانده مجلس یازدهم، چند گام مهم، هر چند ناکافی، برای تغییر سمت و سوی نظام بانکی به سوی بانکداری اسلامی برداشته و برخی دغدغه های فنی و شرعی درباره نظام بانکی برطرف خواهد شد. به همین منظور در گزارش امروز، نگاهی به ضرورت های اصلاح نظام بانکی خواهیم داشت و تا حدامکان، نکات قابل توجهی از طرح یادشده را بیان خواهیم کرد.

اقتصاد است. این قدرت اعمال نفوذ دولت در بانک های خصوصی دلیل دیگری بر نبود تمایل دولت بر اصلاح نظام بانکی است.
■ **نظارت بر بانک ها:** در شرایط کنونی، وظیفه نظارت بر بانک ها و موسسات اعتباری، بر عهده بانک مرکزی است، اما وزارت اقتصاد نیز به سبب نظارت بر بازار سرمایه و بازار بیمه، به دنبال ایجاد تمرکز در حوزه نظارت بر بازار مالی بوده و مدعی نظارت بر بانک ها و موسسات اعتباری نیز هست. در این زمینه می توان از صندوق های سرمایه گذاری در اوراق بهادار با درآمد ثابت نام برد که اگر چه زیر نظر سازمان بورس فعالیت می کنند، اما بانک مرکزی نیز مدعی ضرورت تنظیم گری آن ها از حیث ورود به بازار پولی و بانکی است. شاید به خاطر داشته باشیم که چگونه این صندوق ها در گذشته به رغم مصوبه نرخ سود بانکی، نرخ سود بالاتری را در خریداران اوراق بهادار خود، پیشنهاد می دادند! نمونه دیگر تدوین استانداردهای تهیه صورت های مالی بانک ها و حسابرسی آن هاست که از سال ۹۵ هم اینک بین بانک مرکزی و سازمان حسابرسی در جریان بوده، اما تاکنون به نتیجه مطلوبی نرسیده است! بنابراین امکان دخالت دولت در این گونه نظارت های بانکی نیز عامل دیگری در جهت بی میلی نسبت به اصلاح وضعیت موجود به شمار می رود.

طرح بانکداری مجلس چند گام به جلو

با اوصاف یادشده، هم اینک مجلس «طرح بانکداری جمهوری اسلامی ایران» را مجدداً به جریان انداخته که به گفته دکتر بحرینی، نماینده مردم مشهد و طراح اصلی آن، در پنج سال اخیر نیز بررسی های متعددی بر ابعاد فقهی، فنی و اقتصادی آن انجام شده است. اگر چه بانکداری اسلامی موضوعی نیست که حتی با طرح فعلی، ۱۰۰ درصد محقق شود، اما طبق ادعای طراحان، این طرح می تواند برخی از تعارضات و مسائل آشکار فعلی نظام بانکی را در ابعاد یادشده برطرف کند. تعارضاتی که نمی توان رفع آن ها را به امید وصله های قانونی ناکارا یا یک طرح آرمانی، بیش از این به تعویق انداخت.

اگر چه بانکداری

اسلامی موضوعی

نیست که حتی با

طرح فعلی، ۱۰۰

در صد محقق شود،

اما طبق ادعای

طراحان، این طرح

می تواند برخی از

تعارضات و مسائل

آشکار فعلی نظام

بانکی را در ابعاد

یادشده برطرف

کند. تعارضاتی که

نمی توان رفع آن ها

را به امید وصله های

قانونی ناکارا یا یک

طرح آرمانی، بیش

از این به تعویق

انداخت

چرا دولت ها مایل به اصلاح نظام بانکی نیستند؟

تعلل چندین سال دولت و نیز لایحه ناکامل ارائه شده برای اصلاح نظام بانکی نشان می دهد که نهاد دولت اساساً تمایلی برای اصلاح بنیادین نظام بانکی ندارد. در عبارت دیگر اساساً نمی توان از دولت انتظار داشت اصلاحات بنیادین زیر را در نظام بانکی به فرجام برساند:

■ **استقلال بانک مرکزی:** استقلال بانک مرکزی به بیان ساده به این معناست که بانک مرکزی در نبود یک فرایند کارشناسی، به فلک و کارخانه چاپ پول برای دولت تبدیل نشود. در ادوار گذشته، دولت ها با اتکا به منابع بانک مرکزی به طور مستقیم و غیر مستقیم اقدام به استقراض های بی بازگشت از بانک مرکزی کرده اند که دود آن از طریق تورم، به چشم مردم رفته است. هم اینک وزن دولت در ترکیب مجمع عمومی و شورای پول و اعتبار بیشتر است و همین موضوع، وزن دولت را در تصمیمات این بانک بالاتر می برد. یک نمونه از کارکرد این ساختار را می توان در مصوبه شرایط عزل و نصب رئیس کل بانک مر کزی دید. در این مصوبه رئیس بانک مرکزی پس از پیشنهاد وزیر اقتصاد، تصویب هیئت دولت و با حکم رئیس جمهور تصب می شود. عزل وی نیز با پیشنهاد رئیس جمهور و تصویب دو سوم اعضای هیئت دولت خواهد بود. همان گونه که مشاهده می شود، عزل و نصب رئیس بانک مرکزی کاملاً وابسته به دولت است. با این حساب معلوم می شود که موضوع مستقل نبودن بانک مرکزی چرا در دولت های بعد از انقلاب هیچ گاه مسئله دولت ها نبوده است!
■ **شفافیت و پاسخ گویی بانک مرکزی:** در شرایطی که بانک مرکزی استقلال کافی برای مدیریت سیاست های پولی کشور ندارد، قوانین موجود، نظیر قانون پولی و بانکی مصوب ۱۳۵۱ به هیچ عنوان به گونه ای نیست که شفافیت و پاسخ گویی این نهاد حساس اقتصادی را منجر شود و این وضعیت بیش از همه مطلوب دولت هاست. شاید بتوان گفت به دلیل همین فضای غیر شفاف بود که نقش بانک مرکزی در قبایل شوک ارزی ۹۷، در نهایت منجر به شکل گیری پرونده قضایی برای برخی مدیران ارزی این بانک شد.

■ **تعارض ۲ نهاد دولتی در مدیریت بانک های دولتی:** در شرایط کنونی ۸ بانک کشور به صورت دولتی اداره می شوند و مجمع عمومی آن ها متشکل از وزرای دولتی است و ریاست مجمع آن ها نیز عموماً بر عهده وزیر اقتصاد است. بنابراین از این جهت، رابطه بانک مرکزی و وزارتخانه ها به ویژه وزارت اقتصاد، رابطه نهاد ناظر و شخصی تحت نظارت است، اما با این حال بانک مرکزی اختیار کافی برای نظارت بر این بانک ها را ندارد. نتیجه هم این شده که مثلاً این بانک ها مدام از منابع بانک مرکزی اضافه برداشت دارند و توجیه آن ها هم تسهیلات تکلفی دولت به آن هاست. بدین ترتیب مواردی از قبیل چگونگی انتصاب هیئت مدیره و هیئت عامل، رعایت شاخص های نظارتی، مقررات انضباطی و ساختار ورشکستگی متناسب با آن ها هم اینک محل اختلاف جدی بین بانک مرکزی و وزارتخانه ها به ویژه وزارت

سازی در نظام بانکی بیش از پیش فراهم شد، اما این سیاستها یک بند مهم را در خود داشت. در بند «۵» این سیاست ها به صراحت بر لزوم تداوم اعمال حاکمیت عمومی دولت پس از ورود بخش های غیر دولتی از طریق سیاست گذاری و اجرای قوانین و مقررات و نظارت به ویژه درباره اعمال موازین شرعی و قانونی در بانک های غیر دولتی تأکید شد. بندی اساسی که اتفاقاً مورد غفلت و بی توجهی قرار گرفت و در یک نمونه، مصائبی نظیر آن چه در برخی پرونده های بزرگ فساد اقتصادی این روزها می بینیم رخ داد. مروری بر دادگاه های اقتصادی ماه های اخیر نشان می دهد که چگونه یک بانک خصوصی با توجه به زمینه های به وجود آمده، می تواند به محلی برای تأمین منافع گروهی و شخصی از طریق منابع نظام بانکی تبدیل شود.

تعلل ۱۳ ساله دولت برای اصلاح قانون

این سوال مطرح است که چرا پس از ابلاغ سیاست های اصل ۴۴، تلاش جدی برای اصلاح نظام بانکی صورت نگرفت؟ مر کز پژوهش های مجلس در گزارشی به مرور وقایع اتفاق افتاده در دو دهه اخیر در این زمینه پرداخته است که نشان می دهد مجلس و به ویژه دولت در این زمینه اقدام جدی انجام نداده اند. به طوری که این مهم در دهه ۸۰ و در دولت نهم و دهم به سرانجام نرسید. در دولت یازدهم سرعت این کار کندتر هم شد و حتی با وجود وعده های دولت مبنی بر ارائه لایحه، در نهایت این لایحه به مجلس ارسال نشد!اما در زمان دولت دوازدهم، مجلس نهم دست به کار شد و طرح «بانکری در قانون» عملیات بانکداری بدون ربا» را به جریان انداخت، با این حال، مسئولان دولت و بانک مرکزی وقت، با این وعده که دولت در مدت کوتاهی لوائح مربوط را به مجلس خواهد فرستاد، از مجلس خواستند تا فرایند بررسی طرح را متوقف کند. وعده ای که هیچ گاه تحقق نیافت. مجلس نهم در پاسخ به این بدهمندی، در واپسین هفته های عمر خود، طرح «بانکداری جمهوری اسلامی ایران» را اعلام وصول و اصل هشتاد و پنچی کرد تا در کمترین زمان ممکن به تصویب نهای برسد، اما اعضای کمیسیون اقتصادی آن زمان، به دلایلی که دقیقاً معلوم نیست و با توجیه «شتابزده بودن» طرح، ابستر اکسیون کردند و مانع از به فرجام رسیدن این طرح شدند.سرانجام در مجلس دهم و بعد از چندین مرحله اصلاح طرح، نسخه اول طرح «بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران» در ۱۹ مهر ۹۶ اعلام وصول شد و در دستور کار کمیسیون اقتصادی مجلس قرار گرفت. بعد از این ماجراها بود که دولت بعد از سال ها به تعویق انداختن ارائه لایحه اصلاح قوانین بانکی، در شهریور ۹۶، «لایحه اصلاح قانون پولی و بانکی کشور» را به مجلس ارائه کرد. لایحه ای که با لوائح دوگانه خود دولت در سال های گذشته بسیار تفاوت داشت. این لایحه، عمدتاً بر تقویت نظارت بانک مرکزی و استقرار نظام کنترل بانک های ناسالم تمرکز کرده و به مباحث مربوط به بانک مرکزی و اداره آن، عملیات بانکی، بهبود ضوابط مدیریتی در بانک ها نپرداخته است.

حکایت «از نان شب واجب تر» برای اقتصاد ایران

اگر چه برای اداره امور یک کشور، وزارتخانه های متعدد تشکیل می شود و همه ما ذیل صنوف مختلف فعالیت می کنیم، اما همه فعل و انفعالات اقتصادی ما، دولت و بانک ها، اعم از تولید کالا یا خدمت، خود را در جریان پولی کشور نشان می دهد. از این جاست که رابطه همه نهادهای اقتصادی اعم از دولت، بانکها و مردم با نظام پولی یک کشور که توسط بانک مرکزی اداره می شود، اهمیت می یابد. زیربنای تنظیم همه این روابط، قوانین حوزه بانکی است. در ایران، قانون پولی و بانکی که یکی از مهم ترین قوانین این حوزه و کشور است، در سال ۱۳۵۱ یعنی ۴۷ سال قبل به تصویب رسیده است. وضعیت کنونی نشان می دهد که مجموعه این قوانین پراکنده نتوانسته اند نظام بانکی را از تعارض های موجود مصون نگه دارند.چرا تعارض؟ نمونه هایی از خدمتتان عرض می کنیم. این که می بینیم در سال های گذشته، برخی بانک ها با اطمینان از باقی ماندن در نظام بانکی کشور، مدام زبان تولید کرده اند، با این که سپرده گذاری در برخی بانک های زبان ده اتفاقاً نرخ سود بیشتری داشته، این که برخی قراردادهای بانکی آن کاملاً صوری بسته شده و می شوند، این که شبهات شرعی درباره بانک ها همچنان باقی است و «سود روی سود» های بانکی نفس مردم را گرفته، این که سپرده گذاران کلان با تهدید به برداشت سپرده های خود، امکان چانه زنی بالایی برای کسب نرخ سود بالا یا تاخیر در پرداخت مطالبات خود به دست می آورند، یا این که سهم جریمه های بانکی از درآمد برخی ها افزایش یافته، پدیده هایی است که شاید در هیچ سیستم بانکی شناخته شده و معتبری نتوانیم پیدا کنیم. در سطوح بالاتر هم می بینیم که با وجود تأکید دولت بر دوری از استقراض از منابع بانک مرکزی، عملکرد شرکت ها یا بانک های دولتی به گونه ای است که به انجای مختلف این خط قرمز دور زده می شود و همین مسئله، بعضاً بانک مرکزی را به ابزاری در سیستم بانکی برای سوء استفاده برخی موسسات و افراد، تبدیل کرده است و در نهایت نتیجه ملموس همه این مسائل را می توان در رشد افسارگسیخته نقدینگی و باقی ماندن سرعت آن در حدود سالانه ۲۰ درصد دانست. عاملی که در کنار دیگر معضلات، به یک هسته سخت برای تورم تبدیل شده است. همه این ها سبب می شود تا اصلاح نظام بانکی به صورت یک قانون به روز و منسجم، نقش «آب حیات» و «از نان شب واجب تر» برای نظام اقتصادی کشور داشته باشد.

خصوصی سازی ناقص بانک ها پس از ابلاغ سیاست های اصل ۴۴

اصلاح نظام بانکی قصه پر غصه ای است که در سال های گذشته در کشور ما اتفاق افتاده است. جرقه این ماجرا از اوایل دهه ۸۰، و با کلیدخوردن تدوین لوائح دوگانه بانک مرکزی و بانکداری در بانک مرکزی زده شد. در سال ۸۴ که سیاست های کلی اصل ۴۴ توسط مقام معظم رهبری ابلاغ شد، زمینه برای خصوصی

«نه به پلاستیک»، یک سبک زندگی اقتصادی

محیط زیست و جلوگیری از انواع آلودگی زیست محیطی خواهد شد .

استفاده زیاد از ظروف پلاستیکی و گرایش مردم به مصرف این ظروف به دلیل سبک، ارزان و یک بارمصرف بودن آن ها در حالی است که نگهداری مواد در این ظروف اثرات سوء بر سلامت جسم دارد. قرار گرفتن ظروف پلاستیکی در مجاورت هوای گرم یا بسیار سرد کیفیت مواد غذایی را کاهش می دهد. با این وجود مردم باز هم به مصرف این ظروف تمایل دارند. ایران از عمده تولیدکنندگان و مصرف کنندگان مواد پلاستیکی به شمار می رود که اصلی ترین دلیل استقبال فراوان از آن قیمت ارزان یا در برخی مواقع رایگان ظروف پلاستیکی ست.براساس تحقیقات انجام شده تنها در ایران سالانه بیش از سه میلیون تن پلاستیک تولید می شود. بیشتر این پلاستیک ها نیز بادوام هستند و صد ها سال طول می کشد تا به خودی خود تجزیه و نابود شوند. در دنیا تلاش هایی برای جلوگیری از آلودگی طبیعت به پلاستیک انجام گرفته است؛ در ادامه سازمان ملل کنوانسیونی را وضع کرد که طی آن، تمام موادی که مستقیماً به آب ریخته می شوند باید زیست تجزیه پذیر باشند. اکنون به ارائه چند راهکار ساده برای کاهش مصرف پلاستیک خواهیم پرداخت.

این روزها رسانه ها،تلویزیون،نرم افزارهای خبرسازن، پلاگرهای فضای مجازی،روزنامه ها، نشریات،مجله هابلیبوردها و...

علاوه بر رساندن اخبار در حوزه های مختلف، در ارائه سبک های مختلف زندگی نیز پیشگام هستند.در این بین هرکسی از سبکی پیروی می کند یا قسمتی از زندگی اش را با الگو برداری،تطابق می دهد.به کارگیری برخی سبک ها که بر مبنای اسراف،تجمل گرایی،مصرف گرایی، لاچرزی بودن و خرید های بدون پیش زمینه و...هستند عمدتاً باعث ضایع شدن منابع مالی خانواده می شوند.هجوم انواع تبلیغات،اسپانسرها، تعریف و تمجیدهای پر طمطراق و...باعث می شود تا افرادی دایم در حال مقایسه،خرید و بی توجهی به نیازهای واقعی خود باشند. در این بین سبک های زندگی نیز هستند که دنبال کنندگان مخصوص به خود را دارند. کسانی که به دنبال ارتقای سبک زندگی خود بوده و منابع مالی خود را باارزش تر ازبرطرف کردن نیازهای کاذب می دانند.نه به پلاستیک در دوران مدرن کنونی یکی از همین سبک های زندگی هوشمندانه اقتصادی است که هزینه کمتری را به خانواده تحمیل می کند.سبک زندگی بدون پلاستیک علاوه بر کاهش مخارج خوار باعث افزایش سلامت

شیرین و سرکه دوباره استفاده کرد. کاربرد محلول جوش شیرین و سرکه یا حتی سرکه و جوش شیرین به تنهایی باعث ضد عفونی و تمیزی چندبرابر نیز خواهد شد. علاوه بر آن هزینه های شوینده خانوار را نیز پایین خواهد آورد.
❻ **نقش مهم لیوان های کاغذی و گیاهی!**
حتماً برآیتان پیش آمده که حوصله شستن لیوان در مهمانی را نداشته باشید و از لیوان های پلاستیکی استفاده کنید!
باتوجه به پایین بودن قیمت لیوان های کاغذی می توانید آن ها را جایگزین لیوان های پلاستیکی کنید چرا که ضرر کمتری برای محیط زیست و سلامت بدن انسان دارند و زودتر تجزیه خواهند شد.
❼ **نگاه کلان!**
پلاستیک محصولی است که به منظورهای مختلفی به کار می‌رود.پلاستیک ممکن است سخت یا نرم بوده،شفاف یا مات باشد.می تواند شبیه چوب یا چرم یا ابریشم به نظر آید. می‌تواند در ساخت اسباب بازی یا درپچه های قلب بکار رود. هم اکنون بیش از ۱۰۰۰۰ نوع پلاستیک مختلف وجود دارد. مواد خام اولیه برای تهیه پلاستیک عبارتند از نفت و گاز. این سوخت‌های فسیلی بعضاً با اکسیژن و کلر برای ساخت انواع پلاستیک ترکیب می شوند.با توجه به شرایط اقتصادی کنونی و گران بودن هزینه مواد اولیه پلاستیک چه بهتر است در مصرف پلاستیک نیاز سنجی کنیم و سپس تصمیم بگیریم.
دراین صورت هزینه خرید مواد اولیه کمتر و در تولیدات ماندگار تری توسط تولیدکنندگان تلاشگر استفاده خواهد شد.

حاجتیه زحمتکش روزنامه نگار